

Til Arbeids- og inkluderingsdepartementet

Oslo, 30.11.22

Innspill til Handlingsplan mot rasisme og diskriminering

HLF (Hørselshemmedes Landsforbund) er Norges største organisasjon for mennesker med funksjonsnedsettelse med 65 000 medlemmer. En million nordmenn har hørselsutfordringer som påvirker hverdagen ulikt. HLF arbeider for økt livskvalitet, likestilling og full deltakelse i alle livets sammenhenger for personer med hørselsutfordringer. Noen har behov for omfattende rehabilitering, mens andre trenger tilrettelegging, hjelpemidler og kunnskap i å mestre hverdagen. Stadig flere rammes av hørselsutfordringer og det er viktig å motvirke sosial isolasjon og frafall fra utdanning og arbeidsliv.

HLF viser til regjeringens viktige arbeid med handlingsplan mot rasisme og diskriminering, og sender herved våre innspill. Personer med nedsatt funksjonsevne er ikke nevnt i handlingsplan mot rasisme og diskriminering. Når det skal utarbeides en handlingsplan mot rasisme og diskriminering er det nødvendig å se på sammensatt diskriminering. Det kan være mange årsaker til at folk opplever diskriminering, og en funksjonsnedsettelse kan være en av disse.

Vi velger her å gi en spesifikk tilbakemelding når det gjelder hørselshemmede, men mange av eksemplene vi gir kan også gjelde andre funksjonshemmede.

Utfordringer med rasisme og diskriminering knyttet til funksjonshemmede.

Å være hørselshemmet innebærer å leve med en usynlig funksjonsutfordring. Ofte kan det være vanskelig for omgivelsene å forstå hørselstap og hørselsutfordringer, samt de tidvis alvorlige konsekvensene av manglende universell utforming, inkludering og tilrettelegging. Å leve med en usynlig funksjonsnedsettelse, som utfordringer med hørselen er, kan være ekstra utfordrende. I 2021 ble en diskrimineringsrapport, utarbeidet av advokatfirma Nordhus & Aarø på vegne av HLF lansert¹. Rapporten viser tydelige og alvorlige funn på at hørselshemmede opplever en systematisk diskriminering gjennom hele livsløpet. Rapporten påpeker at diskrimineringen skjer på de aller fleste områder. Det starter allerede i barnehagen, og følges videre gjennom grunnskole og videreutdanning. Senere opplever hørselshemmede diskriminering i arbeidslivet, på den sosiale arena og i mellommenneskelige relasjoner.

Årsakene til at diskrimineringen oppstår, er flere. Manglende bevisstgjøring generelt, og det faktum at hørselshemmede svært sjeldent nevnes i nasjonale tiltaksplaner, utredninger eller rapporter, er noe av grunnen.

¹ <https://www.hlf.no/globalassets/bilder/diskrimineringsrapport-2021/diskrimineringsrapport2021.pdf>

Rapporten viser også at det som finnes i dag av lovverk, forskrifter og nasjonale veiledere som til sammen skal sikre universell utforming, individuell tilrettelegging og inkludering, er fragmentert og uoversiktlig. Det er også vesentlig å bemerke at konsekvensene for de som diskriminerer er minimale. Se følgende eksempler:

Et universitet som nekter hørselshemmede studenter digital tilrettelegging, må ikke betale tilbake studielån når studenten blir forsinket i studieløpet.

En arbeidsgiver må ikke bære kostnaden ved at en hørselshemmet ansatt blir ufør på grunn av manglende tilrettelegging i arbeidet.

En skole eller skoleeier betaler ikke erstatning for et barn som får ufullstendig grunnutdannelse.

Disse eksemplene viser at hørselshemmede opplever utenforskap fra flere ulike samfunnsarenaer og situasjoner hele livsløpet gjennom. I tillegg til strukturelle endringer er det viktig med bevisstgjøring gjennom informasjonstiltak som viser hvilken samfunnsgevinst et universelt utformet samfunn vil gi og hvordan universell utforming kan motvirke diskriminering.

Forslag til tiltak

- Funksjonshemmede og sammensatt diskriminering inkluderes i handlingsplanen
- FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) inkorporeres i norsk menneskerettslovgivning.
- Universell utforming må gjelde alle samfunnsområder og for alle i livets ulike faser.

HLF ønsker dere lykke til med det videre arbeidet. Ta gjerne kontakt med politisk rådgiver Isabel Engan på engan@hlf.no ved spørsmål eller ønske om ytterligere informasjon.

Med vennlig hilsen
Hørselshemmedes landsforbund

Merete J. Orholm
politisk sjef

Isabel Engan
politisk rådgiver